

Nærings- og fiskeridepartementet

Sendt pr. e-post: postmottak@nfd.dep.no

Deres ref.: 18/819-1

Dato: 7. mars 2018

Vår ref.: 260338

Høring - Forslag om endring av lov av 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven)

1 INNLEDNING

Vi viser til departementets høringsbrev av 6.2.2018 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for arbeidsrett og samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring. Lovutvalget for arbeidsrett består av Jan Fougner (leder), Tarjei Thorkildsen, Thomas Benson, Monica Furustøl, Simen Lium og Martin Staxrud Jetlund. Advokat Christel Søreide bistår utvalget som sekretær. Lovutvalget for samferdsel og sjø-, luft- og annen transportrett inklusive sjøforsikring hadde ingen ytterligere kommentarer.

2 KOMMENTARER TIL HØRINGSNOTATET

2.1 Om bakgrunnen for endringslovforslaget

Advokatforeningen noterer at hensikten med endringslovforslaget er å tilrettelegge for gjennomføring av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2015/1794/EU (heretter "endringsdirektivet"), som endrer fem horisontale arbeidsrettsdirektiv, herunder Rådsdirektiv 2001/23/EF (heretter "virksomhetsoverdragelsesdirektivet").

Advokatforeningen forutsetter at ikrafttredelse av lovendringene vil sammenfalle med det tidspunktet endringsdirektivet implementeres i norsk rett.

Advokatforeningen noterer at forslag om endring av skipsarbeidsloven som følge av endringsdirektivet har vært ute på høring en gang tidligere, jf. høringsbrev av 30. mars 2017. Advokatforeningen var ikke høringsinstans og innga ikke høringsuttalelse i den høringsrunden, men merker seg at det i etterkant av høringen ble ansett å være behov for et nytt lovforslag og ny høring.

Sjømannsorganisasjonene foreslo i den første høringsrunden å innta bestemmelser i skipsarbeidsloven tilsvarende arbeidsmiljøloven §§ 16-2 til 16-7. Norges Rederiforbund ble forelagt forslaget etter høringsrunden. Norges Rederiforbund fremhevet da at flere av de nevnte bestemmelsene har nasjonalt opphav og går ut over Norges direktivforpliktelser, og at slike bestemmelser ikke bør gjennomføres uten nærmere utredning og vurdering av konsekvenser.

På denne bakgrunn har departementet fremmet forslag om mer omfattende endringer i skipsarbeidsloven enn det som ble foreslått i første høringsrunde. Samtidig understreker departementet at man ikke har til hensikt å innføre mer omfattende verneregler enn det som følger av endringsdirektivet, og at spørsmålet om hvorvidt andre regler bør innføres må utredes nærmere senere med arbeidslivets parter.

Advokatforeningen støtter denne tilnærmingen på prinsipielt grunnlag. Dette kan dels begrunnes med retts tekniske hensyn. Dels kan det også begrunnes med at eventuell norsk særregulering må være begrunnet i særegne norske forhold, og derfor bør utarbeides etter grundige prosesser hvor partene i det norske arbeidslivet involveres i større grad enn det som har vært tilfelle i nærværende endringslovgivningsprosess.

Mot denne bakgrunn ser Advokatforeningen at departementet likevel på enkelte punkter reiser spørsmål om det er hensiktsmessig å innføre regler eller videreføre eksisterende regler ut over det som følger av direktivforpliktelsene. De punktene hvor dette gjør seg gjeldende, vil bli kommentert i det følgende.

2.2 Anvendelsesområdet for skipsarbeidslovens oppsigelsesvern

Det vises til drøftelsen i høringsnotatet punkt 3.1.

Bakgrunnen for at spørsmålene om norsk særregulering knyttet til oppsigelsesvernet oppstår, knytter seg først og fremst til at skipsarbeidsloven § 5-6 fjerde ledd i dag har en bestemmelse om oppsigelsesvern ved "*overdragelse av en samlet virksomhet*". Dette oppsigelsesvernet har på den ene side et snevrere anvendelsesområde enn virksomhetsoverdragelsesdirektivets oppsigelsesvern; samtidig er det ikke underlagt de materielle og geografiske begrensninger som følger av virksomhetsoverdragelsesdirektivet.

Endringsdirektivet innebærer at unntaket for skipsfart i virksomhetsoverdragelsesdirektivets anvendelsesområde fjernes, slik at virksomhetsoverdragelsesdirektivet kommer til anvendelse "*ved overføring av sjøgående skip som er en del av en overdragelse av en virksomhet eller del av en virksomhet*". I samsvar med direktivet vil det følgelig være en forutsetning *at et skip overføres som en del av en virksomhetsoverdragelse*, for at direktivets regler skal komme til anvendelse. Dette er derimot ikke et vilkår for at skipsarbeidslovens oppsigelsesvern kommer til anvendelse.

Virksomhetsoverdragelsesdirektivets anvendelsesområde er videre geografisk avgrenset, slik at virksomhetsoverdragelsesdirektivet kun kommer til anvendelse der (i) erververen er beliggende innenfor EU/EØS og erverver en virksomhet eller del av virksomhet fra EU/EØS; eller (ii) erververen er beliggende utenfor EU/EØS, erverver en del av en virksomhet fra EU/EØS, og den ervervede virksomheten forblir innenfor EU/EØS. Heller ikke denne begrensningen gjelder for skipsarbeidslovens oppsigelsesvern, som gjelder for arbeidstakere på norske skip (jf. skipsarbeidsloven § 1-2 første ledd).

Som påpekt ovenfor støtter Advokatforeningen på prinsipielt grunnlag departementets tilnærming hva gjelder å ikke innføre mer omfattende verneregler enn det som følger av endringsdirektivet.

Departementet foreslår likevel å beholde skipsarbeidsloven § 5-6 fjerde ledd slik den nå lyder. Det innebærer at anvendelsesområdet for oppsigelsesvernet ved virksomhetsoverdragelse i norsk rett ikke vil ha de materielle og geografiske begrensninger som følger av virksomhetsoverdragelsesdirektivet. Begrunnelsen for dette er at departementet ikke ønsker å innsnevre dagens rettstilstand eller gi sjøfolk et dårligere oppsigelsesvern enn i dag. Det er i den forbindelse vist til endringsdirektivets preambel punkt 13 hvor det fremgår at "*Gennemførelsen av dette direktiv bør ikke tjene som begrundelse for eventuelle forringelser i forhold til den nuværende situation i medlemsstaterne*" (dansk versjon). Departementet har samtidig bedt om høringsinstansenes innspill på hvordan det geografiske virkeområdet i direktivene burde gjennomføres i norsk rett.

Hva gjelder de *materielle begrensningene* i oppsigelsesvernets virkeområde, ser Advokatforeningen – i tråd med departementets generelle premiss for endringslovforslaget – grunn til å påpeke at også disse bør vurderes gjennomført i norsk rett. Selv om dette i så fall isolert sett innebærer en begrensning av oppsigelsesvernets rekkevidde i forhold til dagens rettstilstand, innebærer direktivet en "totalpakke" som er resultat av grundige prosesser hvor begge sider i arbeidslivet (på europeisk nivå) har vært involvert. Når man innfører denne "totalpakken", bør man etter Advokatforeningens syn ikke innføre eller videreføre andre nasjonale særregler uten at dette er nærmere vurdert og konsekvensutredet med involvering av nasjonale arbeidslivsparter.

Det samme gjør seg etter Advokatforeningens syn gjeldende når det gjelder de *geografiske begrensninger* i virksomhetsoverdragelsesdirektivet.

2.3 Andre kommentarer til høringsnotatet

Overføring av individuelle arbeidsvilkår i henhold til tariffavtale

Det vises til høringsnotatet punkt 3.3 samt forslag til ny skipsarbeidsloven § 5-19 andre ledd.

I lovforslaget foreslår departementet å innføre samme regel som følger av virksomhetsdirektivet, nemlig at den nye arbeidsgiveren skal *"opprettholde de individuelle arbeidsvilkår som følger av tariffavtale som den tidligere arbeidsgiveren var bundet av inntil tariffavtalen sies opp eller utløper, eller annen tariffavtale trer i kraft eller får virkning"*.

Advokatforeningen støtter denne tilnærmingen, jf. ovenfor. Den norske særreguleringen i arbeidsmiljøloven § 16-2 andre ledd er nettopp et eksempel på en lovbestemmelse som bygger på særnorske hensyn, og vurderingen av om det bør innføres nye nasjonale særregler på dette området må derfor underlegges en forsvarlig prosess.

Advokatforeningen noterer samtidig at departementet i sin vurdering har tatt til orde for å innføre en tidsbegrensning for hvor lenge de individuelle arbeidsvilkårene skal opprettholdes, og foreslår at det settes en tidsbegrensning på ett år. Tidsbegrensningen er imidlertid, så langt Advokatforeningen kan se, ikke inntatt i lovforslaget.

Tidsbegrensningen på inntil ett år er en mulighet som følger av direktivet, og innebærer slik sett ikke en norsk særregulering. Advokatforeningen ser derfor ikke store betenkeligheter knyttet til å innføre en slik begrensning.

Kollektive pensjonsrettigheter

Det vises til høringsnotatet punkt 3.4 samt forslag til ny skipsarbeidsloven § 5-19 tredje ledd.

Departementet foreslår å innføre det såkalte "pensjonsunntaket" i skipsarbeidsloven ved at det i ny § 5-19 om overføring av lønn og arbeidsvilkår fastsettes at første og andre ledd ikke får anvendelse på *"arbeidstakernes rett til ytelser i forbindelse med alderdom og invaliditet eller ytelser til etterlatte i henhold til kollektive pensjonsordninger"*.

Bakgrunnen for forslaget er at departementet ikke ønsker å innføre den samme regel som i arbeidsmiljøloven (§ 16-2 tredje ledd), hvor hovedregelen er at rettigheter i henhold til kollektive pensjonsordninger overføres. Arbeidsmiljølovens regel går ut over direktivforpliktelsene. Advokatforeningen støtter departementets tilnærming, jf. ovenfor.

Advokatforeningen vil likevel påpeke at den foreslåtte ordlyden er noe upresis. Ordlyden tilsvarer den aktuelle bestemmelsen i arbeidsmiljøloven av 1977 slik den lød før vedtakelsen av ny arbeidsmiljølov i 2005, og adresserer ikke fullt ut måten de kollektive pensjonsordningene er bygd opp på i Norge. Det kan vises til Ot.prp. nr. 49 (2004-2005) side 263.

Advokatforeningen foreslår derfor at lovens beskrivelse av innholdet i "pensjonsunntaket" gjøres tilsvarende det som nå følger av arbeidsmiljøloven. Dette vil ikke innebære noen norsk særregulering ut

over det som følger av direktivforpliktelsene, men en presisering av regelen ut fra norske forhold.

Ny § 5-19 tredje ledd i skipsarbeidsloven bør dermed etter Advokatforeningens oppfatning lyde: "*Første og andre ledd får ikke anvendelse på arbeidstakernes rett til videre opptjening av alders-, etterlatte- og uførepensjon i henhold til kollektiv tjenstepensjon*".

Informasjon og drøftelser

Det vises til høringsnotatet punkt 3.7 samt forslag til ny skipsarbeidsloven § 5-21.

Også på dette punkt foreslår departementet at det innføres en norsk særregel, ved at tidspunktet for når informasjon skal gis, foreslås satt til "*så tidlig som mulig*" (i stedet for direktivets regulering "*in good time*" (engelsk versjon) eller "*i rimelig tid*" (dansk versjon).

Advokatforeningen viser til de prinsipielle synspunktene ovenfor hva gjelder eventuell norsk særregulering. Samtidig understreker Advokatforeningen at det på dette punkt er snakk om en innarbeidet og formodentlig ukontroversiell formulering tilpasset norske forhold. De ulike språkversjoner av direktivet viser dessuten at det er en viss uklarhet knyttet til hva som følger av direktivet. Betenkelighetene til å velge en noe annen løsning enn direktivet, gjør seg dermed ikke gjeldende i like stor grad på dette punkt.

Jens Johan Hjort
leder

Vennlig hilsen

Merete Smith
generalsekretær

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no